

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 29*

“Περί αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας”

Η Γενική Συνδιάσκεψις της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, Συγκληθείσα εν Γενεύη υπό του Διοικητικού Συμβουλίου του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας και συνεληθούσα αυτόθι την 10ην Ιουνίου 1930, εις την δεκάτην τετάρτην αυτής σύνοδον,

Αφού απεφάσισε την αποδοχήν διαφόρων προτάσεων σχετικών προς την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, ζήτημα περιλαμβανόμενον εις το πρώτον θέμα της ημερησίας διατάξεως της Συνόδου, και

Αφού απεφάσισεν ότι αι προτάσεις αύται δέον να λάβουν τον τύπον διεθνούς Συμβάσεως,

Αποδέχεται σήμερον την εικοστήν ογδόην Ιουνίου χίλια εννεακόσια τριάκοντα, την ως έπεται Σύμβασιν, προς επικύρωσιν υπό των Μελών της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, συμφώνως προς τας διατάξεις του Καταστατικού Χάρτου της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, ήτις αποκαλείται Σύμβασις περί αναγκαστικής εργασίας, 1930.

Άρθρον 1.

1. Παν Μέλος της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας επικυρούν την παρούσαν Σύμβασιν υποχρεούται όπως καταργήση την χρήσιν της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας υφ' όλας τα μορφάς, εντός της βραχυτέρας δυνατής προθεσμίας.
2. Προς τον σκοπόν της ολικής ταύτης καταργήσεως, χρήσις της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας δέον να γίνεται κατά την μεταβατικήν περίοδον, μόνον διά δημοσίους σκοπούς και εξαιρετικώς, υπό τους εν τοις επομένοις άρθροις, οριζομένους όρους και εγγυήσεις.
3. Μετά πάροδον πενταετίας από της ισχύος της παρούσης Συμβάσεως και επ' ευκαιρία της, υπό του κατωτέρω άρθρου 31, προβλεπομένης εκθέσεως, το Διοικητικόν Συμβούλιον του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας δέον να εξετάση την δυνατότητα της άνευ άλλης αναβολής καταργήσεως της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, υπό πάσας αυτής τας μορφάς, και να αποφασίση αν συντρέχη περίπτωσις αναγραφής του ζητήματος τούτου εις την ημερησίαν διάταξιν της Συνδιασκέψεως.

Άρθρον 2.

1. Εν τη εννοία της παρούσης συμβάσεως ο όρος “αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία” δηλοί πάσαν εργασίαν ή υπηρεσίαν απαιτουμένην παρά ατόμου επ' απειλή οιασδήποτε ποινής και δι' ην το εν λόγω άτομον δεν προσεφέρθη οικεία βουλήσει. Οπωσδήποτε εις τον όρον “αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία” δεν περιλαμβάνονται εν τη εννοία της παρούσης Συμβάσεως :

---

* Η Διεθνής Σύμβαση Εργασίας 29 κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.2079/52 (ΦΕΚ 108/Α/13-6-52) και παρατίθεται με τη γλωσσική μορφή που έχει στον κυρωτικό νόμο.

- α) πάσα εργασία ή υπηρεσία απαιτούμενη δυνάμει των νόμων περί υποχρεωτικής στρατιωτικής υπηρεσίας και αποβλέπουσα εις έργα καθαρώς στρατιωτικού χαρακτήρος.
- β) πάσα εργασία ή υπηρεσία αποτελούσα μέρος των κανονικών υποχρεώσεων των πολιτών χώρας πλήρως αυτοδιοικουμένης.
- γ) πάσα εργασία ή υπηρεσία απαιτούμενη παρ' ατόμου συνεπεία καταδίκης απαγγελθείσης δια δικαστικής αποφάσεως, υπό τον όρον όπως η εν λόγω εργασία ή υπηρεσία εκτελείται υπό την επίβλεψιν και τον έλεγχον των δημοσίων αρχών, το δε ειρημένον άτομον μη παραχωρήται ή τίθεται εις την διάθεσιν ιδιωτών, εταιρειών ή ιδιωτικών νομικών προσώπων.
- δ) πάσα εργασία ή υπηρεσία απαιτούμενη εις τας περιπτώσεις ανωτέρας βίας ήτοι εις περιπτώσεις πολέμου, καταστροφών ή απειλής καταστροφών, οίον πυρκαϊαί, πλημμύραι, λιμοί, σεισμοί, βίαιαι επιδημιαί και επιζωοτίαι, έντονοι επιδρομαί ζώων, εντόμων και φυτικών παρασίτων, επιβλαβών και εν γένει οιαδήποτε περιστασις θέτουσα εν κινδύνω ή απειλούσα να θέση εν κινδύνω την ζωήν ή τας ομαλάς συνθήκας διαβίωσεως του συνόλου ή μέρους του πληθυσμού.
- ε) Μικραί κοινοτικάί εργασίαι ήτοι εργασίαι εκτελούμεναι εν των αμέσω συμφέροντι του συνόλου, υπό των μελών της κοινότητος εργασίαι αίτινες από της απόψεως ταύτης δύνανται να θεωρηθούν ως κανονικάί υποχρεώσεις των πολιτών, βαρύνουσαι τα μέλη του συνόλου υπό τον όρον όπως έχουσι το δικαίωμα να αποφασίζουν επί της ανάγκης των εργασιών τούτων, ο πληθυσμός αυτός ή οι άμεσοι αντιπρόσωποί του.

Άρθρον 3.

Εν τη εννοία της παρούσης Συμβάσεως ο όρος "αρμόδιαι αρχαί" δηλοί είτε τας μητροπολιτικάς αρχάς, είτε και τας ανωτέρας κεντρικάς αρχάς του περί ου πρόκειται εδάφους.

Άρθρον 4.

1. Αι αρμόδιαι αρχαί δέον όπως μη επιβάλλουν ή μη επιτρέπουν την επιβολήν αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας προς όφελος ιδιωτών, εταιρειών ή ιδιωτικών νομικών προσώπων.
2. Εάν τοιαύτης μορφής αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία προς όφελος ιδιωτών, εταιρειών ή ιδιωτικών νομικών προσώπων, υφίσταται κατά τον χρόνον της, παρά του Γενικού Διευθυντού του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας καταχωρίσεως, της γενομένης παρά τινος Μέλους επικυρώσεως της παρούσης Συμβάσεως, το Μέλος τούτο δέον όπως καταργήση πλήρως την εν λόγω αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, αφ' ης άρχεται δι' αυτό η ισχύς της παρούσης Συμβάσεως.

Άρθρον 5.

1. Ουδεμία παραχώρησις γενομένη προς ιδιώτας, προς εταιρείας ή προς ιδιωτικά νομικά πρόσωπα, θα έχη ως συνέπειαν την επιβολήν αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας οιασδήποτε μορφής, προς παραγωγήν ή συλλογήν των προϊόντων, τα οποία χρησιμοποιούν ή εμπορεύονται οι εν λόγω ιδιώται, εταιρείαί ή ιδιωτικά νομι-

κά πρόσωπα.

2. Εάν υφιστάμενοι παραχωρήσεις διαλαμβάνουσι διατάξεις συνεπαγομένας την επιβολήν τοιαύτης αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, αι διατάξεις αύται δέον να ακυρωθούν όσον το δυνατόν ταχύτερον προς τήρησιν των διατάξεων του πρώτου άρθρου της παρούσης συμβάσεως.

Άρθρον 6.

Οι υπάλληλοι της διοικήσεως και αν έτι έχουν καθήκον να εμψυχώνουν τους πληθυσμούς, ων έχουν την φροντίδα, όπως επιδίδονται εις εργασίαν οιασδήποτε μορφής, δέον όπως μη ασκούν επί των πληθυσμών τούτων, συλλογικών ή ατομικών εξαναγκασμόν ίνα εργάζονται δι' ιδιώτας, εταιρείας ή ιδιωτικά νομικά πρόσωπα.

Άρθρον 7.

1. Οι μη ασκούντες διοικητικά καθήκοντα, αρχηγοί, δέον όπως μη προσφεύγουν εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν.
2. Οι ασκούντες διοικητικά καθήκοντα αρχηγοί δύνανται τη ρητή αδεία των αρμοδίων αρχών, να προσφεύγουν εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, υπό τους, εν τω άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως, προβλεπομένους όρους.
3. Οι νομίμως ανεγνωρισμένοι και μη λαμβάνοντες προσήκουσαν αμοιβήν υπό άλλας μορφάς, αρχηγοί δύνανται να απολαύουν προσωπικών υπηρεσιών, δεόντως ρυθμιζομένων, λαμβανομένου συνάμα παντός χρησίμου μέτρου προς πρόληψιν καταχρήσεων.

Άρθρον 8.

1. Η ευθύνη δια πάσαν απόφασιν προσφυγής εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δέον όπως βαρύνη τας ανωτέρας πολιτικές αρχάς του ενδιαφερομένου εδάφους.
2. Εν πάση περιπτώσει, αι αρχαί αύται δύνανται να μεταβιβάζουν εις τας ανωτέρας τοπικές αρχάς, την εξουσίαν επιβολής της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, εις ας περιπτώσεις η εργασία αύτη δεν συνεπάγεται την απομάκρυνσιν των εργαζομένων από την συνήθη διαμονήν αυτών. Αι αρχαί αύται δύνανται να μεταβιβάζουν ωσαύτως εις τας ανωτέρας τοπικές αρχάς, δια τας χρονικάς περιόδους και υπό τους, δια του, εν άρθρω 23 της παρούσης συμβάσεως προβλεπομένου κανονισμού, οριζομένους όρους, την εξουσίαν επιβολής της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, δια την εκτέλεσιν της οποίας οι εργαζόμενοι δέον ν' απομακρυνθούν της συνήθους διαμονής αυτών, όταν πρόκειται περί διευκολύνσεως της μετακινήσεως υπαλλήλων της διοικήσεως, εν τη ασκήσει των καθηκόντων αυτών, ως και της μεταφοράς του υλικού της διοικήσεως.

Άρθρον 9.

Εξαιρουμένων των αντιθέτων διατάξεων των οριζομένων εν άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως, πάσα αρχή δικαιουμένη εις επιβολήν της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, δέον όπως επιτρέπη την προσφυγήν εις την τοιαύτης φύσεως εργασίαν, μόνον αν εβεβαιώθη προηγουμένως :

- α) ότι η προς εκτέλεσιν υπηρεσία ή εργασία είναι αμέσου και σπουδαίου ενδιαφέροντος δια το καλούμενον εις εκτέλεσιν αυτής, σύνολον,
- β) ότι η υπηρεσία ή εργασία αυτή είναι παρούσης ή επικείμενης ανάγκης,
- γ) ότι κατέστη αδύνατος η εξεύρεσις εθελουσίως προσφερομένων εργατικών χειρών δια την εκτέλεσιν της εν λόγω υπηρεσίας ή εργασίας, παρά την προσφοράν μισθών και όρων εργασίας, τουλάχιστον ίσων προς τους κρατούντας εν τω ενδιαφερομένω εδάφει δι' αναλόγους εργασίας ή υπηρεσίας και
- δ) ότι δεν θα προκύψη εκ της εργασίας ή υπηρεσίας λίαν βαρύ φορτίον δια τον παρόντα πληθυσμόν, λαμβανομένων υπ' όψει των διαθεσίμων εργατικών χειρών και της ικανότητας αυτών προς ανάληψιν της εν λόγω εργασίας.

Άρθρον 10.

1. Η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, η απαιτούμενη λόγω φόρου και η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία η επιβαλλομένη δι' έργα δημοσίου συμφέροντος, παρ' αρχηγών ασκούντων διοικητικά καθήκοντα, δέον να καταργηθούν βαθμηδόν.
2. Εν αναμονή της καταργήσεως ταύτης, οσάκις η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, ζητήται λόγω φόρου ως και οσάκις η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία επιβάλληται παρ' αρχηγών ασκούντων διοικητικά καθήκοντα προς εκτέλεσιν έργων δημοσίου συμφέροντος, αι αρμόδιαι αρχαί δέον να βεβαιώνται προηγουμένως :
  - α) ότι η προς εκτέλεσιν υπηρεσία ή εργασία είναι αμέσου και σπουδαίου συμφέροντος δια το εις εκτέλεσιν αυτής καλούμενον σύνολον,
  - β) ότι η υπηρεσία αυτή είναι παρούσης ή επικείμενης ανάγκης,
  - γ) ότι δεν θέλει προκύψη εκ της εργασίας ή υπηρεσίας ταύτης λίαν βαρύ φορτίον δια τον παρόντα πληθυσμόν λαμβανομένων υπ' όψει των διαθεσίμων εργατικών χειρών και της ικανότητος αυτών προς επιχείρησιν της εν λόγω εργασίας,
  - δ) ότι η εκτέλεσις της εργασίας ή υπηρεσίας ταύτης δεν θέλει υποχρεοί τους εργάτας εις απομάκρυνσιν από τον τόπον της συνήθους αυτών διαμονής,
  - ε) ότι η εκτέλεσις της εργασίας ή υπηρεσίας ταύτης δέον να διευθύνηται συμφώνως προς τας απαιτήσεις της θρησκείας, της κοινωνικής ζωής και της γεωργίας.

Άρθρον 11.

1. Μόνον άρρενες ενήλικες και ικανοί τεκμαιρομένης ηλικίας ουχί κατωτέρας των 18 ετών, ουδέ ανωτέρας των 45, θα δύνανται να υποβάλλωνται εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία. Εξαιρουμένων των κατηγοριών εργασίας των διαλαμβανομένων εν τω άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως, δέον να τηρώνται οι κάτωθι όροι και περιορισμοί :
  - α) προηγουμένη, εις πάσαν περίπτωσιν καθ' ην τούτο θέλει είναι εφικτόν, βεβαίωσις ιατρού διοριζομένου παρά της διοικήσεως εξ ης να εμφανίηται ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν πάσχουν εξ οιασδήποτε μεταδοτικής νόσου και έχουν την σωματικήν ικανότητα να υπομείνωσι την επιβαλλομένην εργασία, και τους όρους υπ' ους θέλει εκτελεσθή αυτή.
  - β) εξαιρέσις του προσωπικού των σχολείων, μαθητών και καθηγητών, ως και του διοικητικού εν γένει προσωπικού.
  - γ) διατήρησις εις εκάστην κοινότητα του αριθμού των ενηλίκων και ικανών ανδρών

των απαραίτητων εις την οικογενειακήν και κοινωνικήν ζωήν.

δ) σεβασμός των συζυγικών και οικογενειακών δεσμών.

2. Προς τους ανωτέρω, υπό στοιχείον γ) οριζόμενους σκοπούς, ο προβλεπόμενος υπό του άρθρου 23 της παρούσης συμβάσεως, κανονισμός, δέον να καθορίζη την αναλογία ατόμων του μονίμου άρρενος και ικανού πληθυσμού, όστις δύναται να λαμβάνηται οποτεδήποτε δι' αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία, χωρίς πάντως η αναλογία αύτη να δύναται εν ουδεμίá περιπτώσει να υπερβή τα 25% του πληθυσμού τούτου. Δια τον καθορισμόν του ποσοστού τούτου αι αρμόδια αρχαί δέον να λαμβάνουν υπ' όψει την πυκνότητα του πληθυσμού, την κοινωνικήν και σωματικήν ανάπτυξιν τούτου, την εποχήν του έτους και τας εργασίας αίτινες δέον να εκτελεσθούν επί τόπου, παρά των ενδιαφερομένων και δι' ίδιον λογαριασμόν. Γενικώς δε οφείλουν αύται να σέβωνται τας οικονομικάς και κοινωνικάς ανάγκας της ομαλής ζωής του περι ου πρόκειται συνόλου.

Άρθρον 12.

1. Το ανώτατον όριον της χρονικής περιόδου καθ' ην οιονδήποτε άτομον δέον να υποχρεούται εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία υπό τας διαφόρους μορφάς αυτής, δέον να μη υπερβαίνη τας εξήκοντα ημέρας εντός περιόδου 12 μηνών, εις ας δέον να περιλαμβάνωνται και αι προς μετάβασιν εις τον τόπον της εργασίας και επιστροφήν εξ αυτού, αναγκαίαι ημέραι ταξειδίου.
2. Έκαστος εργαζόμενος υποβαλλόμενος εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία, δέον να εφοδιάζεται δια πιστοποιητικού, εμφανίντος τας περιόδους αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, τας πραγματοποιηθείσας υπ' αυτού.

Άρθρον 13.

1. Αι κανονικάί ώραι εργασίας παντός προσώπου υποχρεουμένου εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία, δέον να είναι αι αυταί με τας εν χρήσει δια την ελευθέραν εργασία, αι δε πραγματοποιούμεναι πέραν των κανονικών χρονικών ορίων ώραι εργασίας, δέον ν' αμείβωνται δια των αυτών αμοιβών, δι' ων και αι υπερωρία των ελευθέρων εργαζομένων.
2. Μία ημέρα εβδομαδιαίας αναπαύσεως δέον να χορηγείται εις πάντα τα υποβαλλόμενα εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία, οιασδήποτε μορφής, πρόσωπα, και η ημέρα αύτη δέον κατά το δυνατόν να συμπίπτη με την υπό της παραδόσεως ή των συνηθειών της χώρας ή της περιφερείας, καθιερωμένην.

Άρθρον 14.

1. Εξαιρέσει της, εν τω άρθρω 10 της παρούσης συμβάσεως, προβλεπομένης εργασίας, η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία υπό πάσας αυτής τας μορφάς δέον ν' αμείβεται εις νόμισμα και εις όρια τα οποία δι' ομοειδή εργασία, δέον να μη είναι κατώτερα ούτε των εν ισχύϊ εν τη περιφερεία όπου εργάζονται οι εργαζόμενοι, ούτε των εν ισχύϊ εν τη περιφερεία όπου οι εργαζόμενοι προσελήφθησαν.
2. Εις την περίπτωσην εργασίας επιβαλλομένης παρ' αρχηγών εν τη ενασκήσει των διοικητικών αυτών καθηκόντων η κατά τους, εν τη προηγουμένη παραγράφω προβλεπομένους όρους, πληρωμή ημερομισθίων δέον να τεθή εις εφαρμογήν όσον το

δυνατόν ταχύτερον.

3. Τα ημερομίσθια δέον να καταβάλλονται ατομικώς εις έκαστον εργαζόμενον και ουχί εις τον αρχηγόν της φυλής ή οιανδήποτε άλλην αρχήν.
4. Αι ημέραι ταξειδίου δια μετάβασιν εις τον τόπον εργασίας και επιστροφήν εξ αυτού, δέον να υπολογίζονται ως ημέραι εργασίας δια την πληρωμήν των ημερομισθίων.
5. Τον παρόν άρθρον δεν συνεπάγεται την απαγόρευσιν της παροχής εις τους εργαζομένους των συνήθων μερίδων τροφής ως τμήμα του ημερομισθίου, αι οποίαι όμως οφείλουν να είναι τουλάχιστον ισοδύναμοι προς το χρηματικόν ποσόν, το οποίον θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν. Ουδεμία εν τούτοις κράτησις δέον να ενεργήται επί του ημερομισθίου, ούτε δια την πληρωμήν φόρων, ούτε δια την ειδικήν τροφήν, ενδύματα και κατάλυμα, παρεχόμενα εις τους εργαζομένους ίνα δύνανται ούτοι να εξακολουθούν την εργασίαν, λόγω των ειδικών συνθηκών της απασχολήσεως αυτών, ούτε δια την προμήθειαν εργαλείων.

Άρθρον 15.

1. Πάσα νομοθεσία περί επανορθώσεως των προερχομένων εκ της εργασίας ατυχημάτων ή ασθενειών, ως και πάσα τοιαύτη περί αποζημιώσεως προσώπων, ζώντων εις βάρος αποθανόντων ή καταστάντων αναπήρων εργαζομένων, αίτινες ισχύουν ή θέλουν ισχύσει εν τω ενδιαφερομένω εδάφει, δέον να εφαρμόζονται και επί των επιβαλλομένων εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν προσώπων, υπ' ους όρους και εις τους ελευθέρους εργαζομένους.
2. Πάντως, πάσα αρχή προσλαμβάνουσα εργαζόμενον εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δέον να έχη την υποχρέωσιν, όπως ασφαλίζη την συντήρησιν του εν λόγω εργαζομένου εις περίπτωσιν ατυχήματος ή ασθενείας προερχομένης εκ της εργασίας, αν τούτο έχη ως αποτέλεσμα να καταστήση αυτόν ολικώς ή μερικώς ανίκανον να μεριμνήση δια τας ανάγκας του. Η αρχή αύτη δέον να έχη ωσαύτως την υποχρέωσιν όπως λάβη μέτρα δια την εξασφάλισιν της συντηρήσεως, παντός προσώπου ζώντος πράγματι εις βάρος του ειρημένου εργαζομένου εν περιπτώσει ανικανότητος ή θανάτου αυτού εκ της εργασίας.

Άρθρον 16.

1. Τα, εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, υποβαλλόμενα πρόσωπα, δέον, πλην των περιπτώσεων εξαιρετικής ανάγκης, να μη μεταφέρονται εις περιφέρειας όπου αι συνθήκαι διατροφής και κλίματος είναι τόσο διάφοροι των εις ων εξοικειώθησαν, ώστε να παρουσιάζουν κίνδυνον, δια την υγείαν αυτών.
2. Εν ουδεμιά περιπτώσει θα επιτρέπηται τοιαύτη μεταφορά εργαζομένων, χωρίς προηγουμένως να ληφθούν πάντα τα μέτρα υγιεινής και ενδιαιτήσεως όσα επιβάλλονται αυστηρώς δια την εγκατάστασιν των και δια την προστασίαν της υγείας των.
3. Οσάκις τοιαύτη μεταφορά δεν είναι δυνατόν να αποφευχθή, δέον να λαμβάνονται μέτρα, εξασφαλίζοντα την βαθμιαίαν προσαρμογήν των εργαζομένων προς τας νέας συνθήκας διατροφής και κλίματος, μετά γνώμην της αρμοδίας υπηρεσίας.
4. Εις ας περιπτώσεις οι εργαζόμενοι ούτοι καλούνται προς εκτέλεσιν κανονικής εργασίας, εις ην δεν είναι εξοικειωμένοι, δέον να λαμβάνονται μέτρα εξασφαλίζο-

ντα την προσαρμογήν αυτών εις το εν λόγω είδος εργασίας, ιδία εις ό,τι αφορά την βαθμιαίαν εκπόνησιν αυτών, τας ώρας εργασίας, την διευθέτησιν των ενδιαμέσων αναπαύσεων και τας βελτιώσεις ή αυξήσεις της τροφοδοσίας, αίτινες ενδεχομένως είναι αναγκαίαι.

Άρθρον 17.

Πριν ή επιτραπή οιαδήποτε προσφυγή εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασία, δι' εργασίας δομήσεως ή συντηρήσεως, αίτινες υποχρεώνουν τους εργάτας προς παραμονήν εις τους τόπους εργασίας επί μακράν περίοδον, αι αρμόδια αρχαί δέον να βεβαιούνται :

- 1) ότι ελήφθησαν όλα τα απαραίτητα μέτρα δια την εξασφάλισιν της υγιεινής των εργαζομένων και της ασφαλούς παροχής εις αυτούς, των απαραίτητων ιατρικών φροντιδών και ιδία α) ότι οι εργαζόμενοι ούτοι υποβάλλονται εις ιατρικήν εξέτασιν προ της ενάρξεως των εργασιών και εις νέας τοιαύτας εξετάσεις καθ' ωρισμένα χρονικά διαστήματα διαρκούσης της εργασίας, β) ότι έχει προβλεφθή επαρκές ιατρικόν προσωπικόν, ως και τ' αναγκαία, προς αντιμετώπισιν πασών των αναγκών, ιατρεία, νοσηλευτήρια, νοσοκομεία και υλικόν και γ) ότι εξησφαλίσθησαν οι υγιεινοί όροι των τόπων εργασίας, ο εφοδιασμός των εργαζομένων δι' ύδατος, τροφίμων, καυσίμου ύλης, και μαγειρικών σκευών, κατά τρόπον ικανοποιητικόν, έχουσι δε προσέτι προβλεφθή ικανοποιητικά ενδύματα και στέγασις εφ' όσον τούτο είναι αναγκαίον.
- 2) ότι ελήφθησαν κατάλληλα προς εξασφάλισιν της συντηρήσεως της οικογενείας του εργαζομένου, ιδία, προς διευκόλυνσιν της αποστολής τμήματος του εργατικού μισθού προς αυτήν, δι' ασφαλούς μέσου, τη συγκαταθέσει ή αιτήσει του εργαζομένου.
- 3) ότι τα ταξείδια των εργαζομένων προς μετάβασιν εις τον τόπον εργασίας και επάνοδον εξ αυτού, θέλουν εξασφαλισθή υπό της διοικήσεως, ευθύνη και δαπάναις της και ότι η διοικήσις θα διευκολύνη τα ταξείδια ταύτα, χρησιμοποιούσα εν τω ευρυτέρω δυνατώ μέτρω, όλα τα διαθέσιμα μεταφορικά μέσα.
- 4) ότι εν περιπτώσει ασθενείας ή ατυχήματος του εργαζομένου, συνεπαγομένων ανικανότητα προς εργασία οιασδήποτε διάρκειας, θέλει εξασφαλισθή η παλιννόστησις του εργαζομένου δαπάναις της διοικήσεως.
- 5) ότι πας εργαζόμενος επιθυμών να παραμείνη επί τόπου, ως εργαζόμενος ελεύθερος μετά το πέρας της περιόδου της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, θα έχη την ευχέρειαν να το πράξη, χωρίς να εκπίπτη επί διετίαν των δικαιωμάτων του δωρεάν παλιννοστήσεως.

Άρθρον 18.

1. Η αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία η αφορώσα την μεταφοράν προσώπων και εμπορευμάτων ήτοι την μεταφοράν δια φορέων (βαστάζων) και δια κωπηλατών μονοξύλων, δέον να καταργηθή εντός της βραχυτέρας δυνατής προθεσμίας, εν αναμονή δε της καταργήσεως ταύτης, αι αρμόδια αρχαί δέον να εκδόσωσι κανονισμούς ορίζοντας ιδία α) την υποχρέωσιν τη μη χρησιμοποιήσεως της εργασίας ταύτης, ει μη μόνον προς διευκόλυνσιν της μετακινήσεως υπαλλήλων της διοικήσεως

εν τη ασκήσει των καθηκόντων αυτών ή της μεταφοράς υλικού της διοικήσεως ή εν περιπτώσει ανάγκης απολύτως επειγούσης, της μεταφοράς άλλων προσώπων μη υπαλλήλων, β) την υποχρέωσιν της χρησιμοποιήσεως εις τοιαύτας μεταφοράς ανθρώπων ανεγνωρισμένων σωματικώς ως ικανών δια την εργασίαν ταύτην, δια προηγουμένης ιατρικής εξετάσεως εις ας περιπτώσεις είναι αυτή δυνατή. Εις ας περιπτώσεις δεν είναι δυνατή, το χρησιμοποιούν τους εργαζομένους τούτους πρόσωπον, δέον να βεβαιωθή υπ' ευθύνην του, ότι οι ούτω απασχολούμενοι έχουν την απαιτουμένην σωματικήν ικανότητα και δεν πάσχουν εκ μεταδοτικής νόσου, γ) το ανώτατον όριον βάρους το οποίον δύνανται να φέρουν οι εργαζόμενοι, δ) το ανώτατον όριον διαδρομής όπερ δύνανται να επιβληθή εις τους εργαζομένους τούτους από του τόπου της διαμονής των, ε) το ανώτατον όριον ημερών κατά μήνα ή πάσαν άλλην περίοδον καθ' ας οι εργαζόμενοι αύτοι δύνανται να είναι επιτεταγμένοι, περιλαμβανομένων εις αυτάς και των ημερών του ταξειδίου επιστροφής, στ) τα πρόσωπα άτινα δικαιούνται να προσφεύγουν εις την εν λόγω μορφήν αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, ως και το μέτρον, καθ' ο δικαιούνται να προσφεύγουν εις αυτήν.

2. Εν τω καθορισμώ των, περί των ο λόγος υπό στοιχεία γ , δ , και ϵ , της προηγουμένης παραγράφου, ανωτάτων ορίων, αι αρμόδια αρχαί δέον να λαμβάνουν υπ' όψει τα διάφορα σχετικά στοιχεία, ιδία την σωματικήν ικανότητα του πληθυσμού όστις δέον να υποβληθή εις την επίταξιν, την φύσιν του εκτελεστέου δρομολογίου ως και τας κλιματολογικάς συνθήκας.
3. Αι αρμόδια αρχαί δέον εξ άλλου να λάβουν μέτρα, όπως η κανονική καθημερινή πορεία των φορέων (βαστάζων) μη υπερβαίνη απόστασιν ανταποκρινόμενην εις οκτάωρον κατά μέσον όρον εργασίαν, εξυπακουόμενου ότι δια τον προσδιορισμόν της, δέον να ληφθή υπ' όψιν ουχί μόνον το μετακομιστέον βάρος και η διανυτέα απόστασις, αλλά και η κατάστασις των οδών, η εποχή του έτους και οιαδήποτε άλλα σχετικά στοιχεία. Εφ' όσον παρίσταται ανάγκη επιβολής εις τους φορείς συμπληρωματικών ωρών πορείας, δέον αύται να αμείβωνται με αμοιβήν ανωτέραν της κανονικής.

Άρθρον 19.

1. Αι αρμόδια αρχαί δέον όπως μη επιτρέπουν την προσφυγήν εις υποχρεωτικάς καλλιεργείας, ειμή προς πρόληψιν του λιμού, ή δι' έλλειψιν προϊόντων διατροφής και πάντοτε υπό την επιφύλαξιν ότι τα ούτω παραγόμενα τρόφιμα ή προϊόντα δέον να παραμένουν ως ιδιοκτησία των ατόμων ή των ομάδων αίτινες παρήγαγον αυτά.
2. Οσάκις η παραγωγή τυγχάνει οργανωμένη κατά νόμον ή κατ' έθιμον, επί κοινοτικής βάσεως ή τα προϊόντα ή τα εκ της πωλήσεως των προϊόντων τούτων προερχόμενα κέρδη, παραμένουν ιδιοκτησία της ομάδος, το παρόν άρθρον δεν έχει ως αποτέλεσμα δια τα μέλη της ομάδος, την απαλλαγήν εκ της υποχρεώσεως, της ούτω επιβαλλομένης εργασίας.

Άρθρον 20.

Αι νομοθεσίαι αι προβλέπουσαι ομαδικήν τιμωρίαν, επιβλητέαν εις ολόκληρον ομάδα δι' αδικήματα διαπραχθέντα υπό τινων των μελών της, δέον όπως μη συνεπάγονται

την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, δια την ομάδα ως μίαν των μεθόδων τιμωρίας.

Άρθρον 21.

Δεν θα γίνεται προσφυγή εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν δι' εργασίας υπογείου εκτελεστέας εν τοις μεταλλείοις.

Άρθρον 22.

Αι ετήσιοι εκθέσεις ας τα επικυρούντα την παρούσαν Σύμβασιν Μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν εις το Διεθνές Γραφείον Εργασίας, συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 22 του Καταστατικού Χάρτου της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, περί των ληφθέντων μέτρων προς εφαρμογήν των διατάξεων της παρούσης συμβάσεως, δέον να περιλαμβάνουν όσον το δυνατόν πληρεστέρας πληροφορίας δι' έκαστον ενδιαφερόμενον έδαφος ως προς το μέτρον εν ω εγένετο προσφυγή εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, εν τω εδάφει τούτω και ως προς τα ακόλουθα σημεία : Σκοπούς δι' ους η εργασία αύτη εξετελέσθη, ποσοστόν νοσηρότητος και θνητότητος, ώρας εργασίας, μεθόδους πληρωμής ημερομισθίων και διατίμησιν των τελευταίων, ως και πάσαν άλλην χρήσιμον πληροφορίαν.

Άρθρον 23.

1. Προς εφαρμογήν των διατάξεων της παρούσης συμβάσεως, αι αρμόδια αρχαί δέον να εκδόσωσι πλήρη και ακριβή κανονισμόν περί της χρήσεως της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας.
2. Ο κανονισμός αυτός δέον να διαλαμβάνη ιδία κανόνας επιτρέποντας εις έκαστον πρόσωπον υποκείμενον εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, όπως υποβάλλη εις τας αρχάς οιονδήποτε παράπονον, σχετικόν με τους όρους εργασίας, τους ορισθέντας δι' αυτούς, και παρέχοντας εγγυήσεις ότι τα παράπονα θέλουν εξετασθή και ληφθή υπ' όψει.

Άρθρον 24.

Κατάλληλα μέτρα δέον να λαμβάνωνται εις πάσας τας περιπτώσεις δια την ακριβή εφαρμογή των αφορώντων την προσφυγήν εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν, κανονισμών, είτε δι' επεκτάσεως εις την αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν της δικαιοδοσίας παντός συσταθέντος ήδη δια την επίβλεψιν της ελευθέρας εργασίας οργανισμού επιθεωρήσεως εργασίας είτε δι' οιοδήποτε άλλου προσφόρου συστήματος. Μέτρα επίσης δέον να λαμβάνωνται όπως οι κανονισμοί ούτοι φέρωνται εις γνώσιν των υποκειμένων εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν προσώπων.

Άρθρον 25.

Η παράνομος απαίτησις αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας δέον να υπόκειται εις ποινικάς κυρώσεις, και παν Μέλος επικυρούν την παρούσαν Σύμβασιν έχει την υποχρέωσιν να βεβαιούται ότι αι επιβαλλόμενα εκ του νόμου κυρώσεις είναι πράγματι αποτελεσματικά και εφαρμόζονται αυστηρώς.

Άρθρον 26.

1. Παν Μέλος της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας επικυρών την παρούσαν Σύμβαση, υποχρεούται να εφαρμόζη αυτήν εις τα υπό την κυριαρχίαν δικαιοδοσίαν, προστασίαν, επικυριαρχίαν, επιτροπείαν ή εξουσίαν του, υπαγόμενα εδάφη, εν ω μέτρω έχει δικαίωμα αναλήψεως υποχρεώσεων αναφερομένων εις ζητήματα εσωτερικής δικαιοδοσίας. Εν πάση περιπτώσει αν το Μέλος τούτο θέλη να επωφεληθή των διατάξεων του άρθρου 35 του Καταστατικού Χάρτου της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας δέον να συνοδεύση την επικύρωσιν αυτού δια δηλώσεως γνωστοποιούσης :
- 1) Τα εδάφη εις α προτίθεται να εφαρμόση εις το ακέραιον τας διατάξεις της παρούσης Συμβάσεως.
  - 2) Τα εδάφη εις α προτίθεται να εφαρμόση τας διατάξεις της παρούσης Συμβάσεως με τροποποιήσεις και εις τί συνίστανται αύται.
  - 3) Τα εδάφη δι α επιφυλάσσεται να αποφασίση.
2. Η ανωτέρω μνημονευομένη δήλωσις θεωρήται αναπόσπαστον μέρος της επικυρώσεως και επάγεται τα αυτά αποτελέσματα. Παν Μέλος διατυπών τοιαύτην δήλωσιν, θα έχη την ευχέρειαν παραιτήσεως δια νέας δηλώσεως, εν όλω ή εν μέρει, από των επιφυλάξεων των διαλαμβανομένων δυνάμει των ανωτέρω 2 και 3 εδαφίων, εν τη προγενεστέρα δηλώσει του.

Άρθρον 27.

Αι επίσημοι επικυρώσεις της παρούσης Συμβάσεως δέον όπως, κατά τα οριζόμενα εις τον Καταστατικόν Χάρτην της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, ανακοινούνται προς τον Γενικόν Διευθυντήν του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας παρ' ου και καταχωρίζονται.

Άρθρον 28.

1. Η παρούσα Σύμβασις δεν δεσμεύει ειμή μόνον τα Μέλη της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας ων η επικύρωσις έχει καταχωρισθή υπό του Διεθνούς Γραφείου.
2. Τίθεται εν ισχύι, δώδεκα μήνες μετά την υπό του Γενικού Διευθυντού, καταχώρισιν των επικυρώσεων δύο Μελών.
3. Κατ' ακολουθίαν η Σύμβασις αύτη άρχεται ισχύουσα δι' έκαστον Μέλος δώδεκα μήνας, αφ' ης καταχωρισθή η επικύρωσις αυτής.

Άρθρον 29.

Ευθύς ως καταχωρισθούν υπό του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας αι επικυρώσεις δύο Μελών της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας, ο Γενικός Διευθυντής του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, γνωστοποιεί τούτο εις πάντα τα Μέλη της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας. Γνωστοποιεί ωσαύτως προς αυτά την καταχώρισιν των επικυρώσεων αιτίνας ανακοινούνται προς αυτόν μεταγενεστέρας υπό πάντων των λοιπών Μελών της Οργανώσεως.

Άρθρον 30.

1. Παν Μέλος επικυρούν την παρούσαν Σύμβαση δύναται να καταγγείλη αυτήν μετά πάροδο δεκαετίας από της ενάρξεως της ισχύος αυτής δια πράξεως ανακοινουμένης προς τον Γενικόν Διευθυντήν του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας και υπ' αυτού καταχωριζομένης. Η καταγγελία έχει αποτελέσματα μόνον μετά πάροδο έτους από της καταχώρισεως αυτής εις το Διεθνές Γραφείον Εργασίας.
2. Παν Μέλος επικυρούν την παρούσαν Σύμβαση, όπερ εντός έτους από της εν τη προηγουμένη παραγράφω μνημονευομένης δεκαετίας δεν έχει κάμει χρήση της υπό του παρόντος άρθρου προβλεπομένης δυνατότητας καταγγελίας, δεσμεύεται δια μίαν νέαν πενταετίαν και συνεπώς δύναται να καταγγέλη την παρούσαν Σύμβαση επί τη λήξει εκάστης πενταετίας υπό τους εν τω παρόντι άρθρω, προβλεπομένους όρους.

Άρθρον 31.

Επί τη λήξει εκάστης πενταετίας υπολογιζομένης από της ενάρξεως της ισχύος της παρούσης Συμβάσεως, το Διοικητικόν Συμβούλιον του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, δέον να υποβάλλη εις την Γενικήν Συνδιάσκεψιν έκθεσιν περί της εφαρμογής της παρούσης Συμβάσεως, και αποφασίζη αν συντρέχη περίπτωσις αναγραφής εις την ημερησίαν διάταξιν της Συνδιασκέψεως θέματος ολικής ή μερικής αναθεωρήσεως ταύτης.

Άρθρον 32.

1. Εν η περιπτώσει η Γενική Συνδιάσκεψις ήθελεν αποδεχθή νεωτέραν Σύμβασην επαγομένην εν όλω ή εν μέρει αναθεώρησιν της παρούσης, η υπό τινος Μέλους επικύρωσις της νέας Συμβάσεως, της επαγομένης αναθεώρησιν, συνεπάγεται αυτοδικαίως, παρά τας διατάξεις του ανωτέρω άρθρου 30, καταγγελίαν της παρούσης Συμβάσεως άνευ τηρήσεως προθεσμιών, υπό την επιφύλαξιν ότι έχει τεθή εν ισχύι η επαγομένη την αναθεώρησιν Σύμβασις.
2. Από της ισχύος της νέας Συμβάσεως, της επαγομένης την αναθεώρησιν, η παρούσα Σύμβασις παύει να είναι δεκτική επικυρώσεως υπό των Μελών.
3. Η παρούσα Σύμβασις παραμένει εν τούτοις εν ισχύι υπό τον τύπον και το περιεχόμενον αυτής, δια τα Μέλη άτινα επικυρώσαντα ταύτην δεν ήθελον επικυρώσει την επαγομένην την αναθεώρησιν νέαν Σύμβασην.

Άρθρον 33.

Το γαλλικόν και αγγλικόν κείμενον της παρούσης Συμβάσεως είναι εξ ίσου αυθεντικά.